

УДК 821.161.2:82-191

Франчук М. В.

к. ф. н., доцент,
доцент кафедри української
та зарубіжної літератур
і методик їх навчання
Житомирський державний
університет імені Івана Франка

БАЙКАРСЬКІ СЮЖЕТИ І. КРАСІЦЬКОГО В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ І ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ

Байка в українській літературі загалом і в літературному процесі І половини ХІХ століття займає особливе місце. Цей жанр одночасно допомагав уникнути авторам політичних переслідувань через свою інакомовність і просувати просвітительські ідеї, характерні для свого часу. Українські вчені завжди проявляли неабиякий інтерес до цього жанру, про що свідчать праці О. Потебні, Ю. Клим'юка, В. Коваленка, О. Сидоренка, Б. Деркача та інших. Однак останнім часом літературознавці мало приділяють уваги вивченню особливостей побутування байки в класичній українській літературі, зокрема в період її становлення. Крім того, традиційно увага зосереджена на оригінальності української байкарської спадщини, а не на дослідженні мандрівних байкарських сюжетів. Зауважимо, що у радянській, ідеологічно заангажованій, науці особливо наголошували на тому, що українські байкарі послуговуються сюжетами ледь не виключно Л. Крилова, що ставило нашу літературу у другорядне по відношенню до російської становище. Тим часом, наші письменники мали набагато ширші джерела для запозичення, що свідчить про перебування нашої літератури в контексті європейського літературного процесу. Нам видається особливо актуальною проблема вивчення цих джерел байкарських сюжетів з урахуванням особливостей їх інтерпретації нашими байкарями. Особливої уваги заслуговує творчість польського церковного діяча, філософа і поета Ігнація Красіцького як джерело для переспівів українськими письменниками. Щодо цієї проблеми, то маємо тільки кілька нових праць, зокрема, Архiepіскопа Ігоря Ісіченко у курсі

лекцій для Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, статті А. Петляк.

Метою нашої розвідки є дослідження переспівів в українській літературі I половини XIX століття байкарських сюжетів польського поета І. Красіцького, який надихнув наших поетів на більш ніж сто переспівів і перекладів [3, с. 123]. Методи дослідження використано як загальнонаукові, так і спеціальні, у тому числі компаративний метод і метод текстового аналізу.

Попри те, що байки І. Красіцького стали джерелом для стількох переробок в українській літературі, особа цього поета, якого завжди згадували поруч імені П. Гулака-Артемівського при вивченні його байок, мало відома широкому загалу. В радянські часи було не прийнято привертати увагу до поважного діяча польської католицької церкви, який був гнзненським архієпископом і примасом Польщі, а також капеланом короля Станіслава Августа Понятовського. Тому прізвище автора байок, переспіваних українськими письменниками, лише згадувалося. Натомість мова про видатного польського просвітителя, філософа, публіциста, державного діяча, якого не дарма називають «князь польських поетів» [1]. Його творчість була не менш популярна в Україні у свій час, ніж творчість А. Міцкевича.

Традиційно, до найбільших поціновувачів байок І. Красіцького відносять П. Гулака-Артемівського, який переспівав 8 байок польського поета [3, с. 123]. Це були доволі оригінальні переспіви, зокрема, байки «Пан та собака» і «Солопій та Хівря або Горох при дорозі» з першоджерела бралася лише фабульна основа, український байкар створив абсолютно новий жанровий різновид – байку-казку. Його твори насичені етнографічними подробицями, а байка «Пан та собака» представляє собою один з найперших в українській літературі творів з виразно антикріпосницьким спрямуванням.

Ще один знаний український байкар, Л. Боровиковський, також зазнав сильного впливу І. Красіцького: «на Левка Боровиковського як байкаря визначальний вплив справив Ігнатій Красицький. Його збірка відображає структуру збірки Красицького. (...) Сам Боровиковський визнавав до 50 творів наслідуванням Красицького. Наслідування виявляється в використанні сюжету, творчого задуму, мотиву. Кілька творів за своїм характером є перекладами. В них збережено назви, кількість рядків, особливості стилю оригіналу, окремі деталі.» [2, с. 123].

Загалом означена нами проблема потребує подальшого вивчення, бо залишається актуальною у світлі дослідження польсько-українських літературних зав'язків і впливу І. Красіцького на інших українських байкарів.

Список літератури

1. Архиепископ Ігор Ісіченко. Ігнатій Красицький – «князь польських поетів». URL: <https://www.bishop.kharkov.ua/kursi-lekcij/istoria-polskoie-literaturi/tema-ignatij-krasickij-knaz-polskih-poetiv>.

2. Архиепископ Ігор Ісіченко. Байкари-просвітителі. URL: <https://www.bishop.kharkov.ua/kursi-lekcij/istoria-ukraienskoie-literaturi-per-pol-hih-st/lekcia-04-bajkari-prosvititeli>

3. Махова К. С. Езопові сюжети в українській байці першої половини XIX століття. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Філологічна. 2012. Вип. 27. С. 223-227. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nznuoaf_2012_27_69.pdf.

4. Петляк А. Твори Ігнація Красицького та Адама Міцкевича у вільних перекладах Петра Гулака-Артемівського. Проблеми слов'язнавства. 2011. Вип. 60. С. 123-130. URL: <http://prima.lnu.edu.ua/slavistyka/n60/011.pdf>

СЕКЦІЯ 3
SECTION 3

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
ECONOMIC SCIENCES

УДК [332.1+327.7]:353(4)

Балак І. О.

к. е. н., доцент кафедри міжнародних відносин та регіональних студій,
Волинський національний університет імені Лесі Українки

NUTS ЯК ОСНОВА РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

Регіональна політика розвитку ЄС бере свій початок в середині XX ст.. Вона зосереджується на вирішенні проблем диференціації рівня соціально-економічного розвитку регіону [2, с. 97].

У сучасній моделі ЄС для інтегрованого регіонального розвитку виділяють три основні напрями:

- сприяння економічного зближення;
- покращення регіональної конкурентоспроможності зайнятості населення;
- посилення співпраці між регіонами і країнами.

З метою фінансування даних напрямів використовуються інституції, створені в різні періоди європейської інтеграції: Фонд європейського